

Vad är kompetens och vad förväntas av tandhygienister?

Begreppet kompetens är mer aktuellt än någonsin för tandhygienister. Vad står det för, är det hur en yrkesgrupp jämförs med andra och/eller vad som kan förväntas av en tandhygienist i tandvården? STHF arbetar på flera fronter för att säkerställa en hög grundkompetens, goda fortbildningsmöjligheter, karriärvägar och internationell harmonisering av yrkesprofilen.

I ett internationellt perspektiv har tandhygienister i Sverige en hög kompetens. Dels för att det finns bra tandhygienistprogram, en god efterutbildningskultur och en lång tradition av team-samverkan med erfarenhet av tandhygienisten som en självständig yrkesutövare.

Just tandvårdsmiljön och de förutsättningar som tandvården bedrivs utifrån är mycket viktiga för yrkets självklara position. Att ansvar påverkar det egna förhållningssättet till yrkesutövningen, bidrar till förståelse för behov av utbildning och att verkligen lita på den egna kompetensen.

Många gånger hör vi att tandhygienistens hela kompetens inte nyttjas fullt ut vilket naturligtvis är slöseri med resurser. Andra gånger ställs orimliga krav på vilket ansvar som skall kunna tas i verksamheten. Ibland hörs också oroande signaler om en lättsinnighet i synen på utbildning och erfarenhet. Inte minst tycks en del arbetsgivare ibland vara benägna att ge avkall på grundläggande kunskapskrav för

yrkesutövning och ansvar. Att miljön ska vara tillåtande och präglas av hjälpsamhet mellan arbetskamrater är en självklarhet. Men att räkna med att kollegor ska täcka upp för brister och tillkortakommanden som borde vara åtgärdade på ett långt tidigare stadium är inte rätt mot någon, inte minst mot patienterna.

Internationaliseringen på arbetsmarknaden ger fantastiska möjligheter både för de som själva söker sig till andra länder för att arbeta, men också för de som flyr sitt hemland. På många håll i världen håller tandvårdsutbildningarna mycket god kvalitet, dock inte alla, och det är svårt att validera, jämföra och identifiera kunskapsluckor. Språkliga och kulturella strukturer tar också tid att integrera i yrkeskompetensen.

För en tandhygienist är det värdefullt att också ha social kompetens och viljan samt lusten att interagera med patienter och arbetskamrater. Många pusselbitar ska fungera tillsammans i en ofta tuff tids- och kostnadsstyrd verksamhet.

Ofta tar man det för givet att kollegor med samma yrke också har liknande kompetens, helst samma, men så är inte fallet. Två kurskamrater kan ha helt

olika förutsättningar för sin yrkesutövning när de kliver ut i yrkeslivet. Många gånger är det bra, vi kan komplettera och stötta varandra i olika situationer, men lika ofta är det ett problem som kräver en lösning.

Kompetens ska även avspeglas i lönen och vara en morot i strävan att utveckla sitt yrkesområde och att ta mer ansvar i verksamheten. Här behövs tydlighet och vi vet att det inte alltid fungerar så. Karriärvägarna är dock fler idag liksom möjligheten att ta mer ansvar. Tillsammans med en förstärkt utbildning i Sverige, en harmonisering av europeisk tandhygienistutbildning och ett tydligare regelverk som inkluderar olika kunskapsprov bidrar tandhygienisterna till att stärka och utveckla munhälsan.

Yvonne Nyblom